

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 5Co/57/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4118205367
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 05. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Boris Minks
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2021:4118205367.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Borisa Minksa a sudcov JUDr. Vladimíra Pribulu a JUDr. Olivera Kolenčíka, v spore žalobcov: 1. E. P., nar. X.X.XXXX a 2. T. P., nar. XX.XX.XXXX, obidvaja bytom I. A. XXX, A., proti žalovanému: Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom Tomášikova 48, Bratislava, IČO: 00 151 653, zastúpený: AK JUDr. Marek Hic, s. r. o., so sídlom P. O. Hviezdoslava 10625/23B, Martin, IČO: 36 865 036, o určenie neplatnosti právneho úkonu, o odvolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 13. januára 2020 č. k. 12C/53/2018-325, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovanému voči žalobcom nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie (Okresný súd Nitra) rozsudkom zo dňa 13. 01. 2020 č. k. 12C/53/2018-325 pri právnom posúdení podľa § 137 CSP zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia neplatnosti Zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam a Mandátnej zmluvy uzavretých dňa 22.11.2020 medzi stranami tohto sporu.

2. O náhrade trov prvoinštančného konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 CSP tak, že ich náhradu priznal žalovanému v plnej výške, pretože to bol žalovaný majúci v tomto konaní plný úspech. Povinnosť zaplatiť tieto trovy žalovanému bola uložená žalobcom 1/ a 2/ formou spoločnou a nerozdielnou. Súd nezhliadol dôvod rozhodnúť o náhrade trov konania podľa § 257 CSP, pretože pre takéto rozhodnutie v danom prípade absentovali dôvody hodné osobitného zreteľa. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

3. Pokiaľ ide o rozhodnutie vo veci samej súd prvej inštancie uviedol, že v ust. § 137 písm. c/ CSP je zakotvené, že žalobou sa možno domáhať určenia, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Žalobcovia sa podanou žalobou nedomáhali určenia, či tu záložné právo je alebo nie je. Žiadali určiť neplatnosť právneho úkonu, pričom takáto žaloba spadá pod ustanovenie § 137 písm. d/ CSP, v zmysle ktorého žalobou možno požadovať, aby súd rozhodol o určení právnej skutočnosti (medzi právne skutočnosti patrí podľa § 2 od. 1 Obč. zákonníka, aj právny úkon, jeho platnosť alebo neplatnosť), avšak len za predpokladu, že to vyplýva z osobitného predpisu. Z osobitného predpisu musí teda vyplývať oprávnenie subjektu podať žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu. Žalobcovia ani netvrdili, ktorá právna norma umožňuje určenie neplatnosti predmetného právneho úkonu a ani nemohli, pretože ku dňu vyhlásenia rozsudku neexistoval takýto právny predpis, ktorý by výslovne pripúšťal žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva. Súd potom dospel k názoru, že na určení neplatnosti Zmluvy o zriadení záložného práva a Mandátnej zmluvy uzavretých dňa 22.11.2020

nie je daný naliehavý právny záujem. Podľa ustálenej judikatúry je v zásade potrebné vychádzať z toho, že určovací žaloba má povahu preventívnu a jej účelom je poskytnutie ochrany právneho postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, teda vtedy, keď sa nemôže domáhať ochrany žalobou na plnenie. Medzi stranami sporu musí existovať aktuálny stav objektívnej neistoty, ktorý je ohrozením právneho postavenia žalobcu a ktorý nemožno odstrániť iným právnym prostriedkom. Z uvedeného vyplýva, že naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý možno týmto právnym prostriedkom odstrániť. Pokiaľ na základe záložnej zmluvy bolo záložné právo vložené do katastra nehnuteľností, právna otázka, či záložná zmluva je alebo nie je platným právnym úkonom predstavuje iba vyriešenie predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či na nehnuteľnostiach žalobcu (ako záložcu) viazne v prospech záložného veriteľa záložné právo. Z uvedených argumentov vyplýva, že na určení neplatnosti záložnej zmluvy nie je daný naliehavý právny záujem, pretože stav ohrozenia práva žalobcov alebo neistotu v ich právnom postavení možno odstrániť iba určením, či tu je alebo nie je záložné právo.

4. Žalobcovia preto nemajú naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Civilný sporový poriadok (CSP) vo svojom ust. § 137 písm. c/ pripúšťa žalobu na určenie, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem, avšak v danom prípade sa žalobcovia nedomáhali určenia, či tu záložné právo je alebo nie je. Žiadali určiť neplatnosť záložnej zmluvy a takáto žaloba spadá pod ustanovenie § 137 písm. d/ CSP, podľa ktorého žalobu možno požadovať, aby súd rozhodol o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu. Pokiaľ to nevyplýva z osobitného predpisu, nie je možné domáhať sa určenia právnej skutočnosti. Vychádzajúc z toho, že k vzniku právneho vzťahu je potrebné, aby nastala určitá právna skutočnosť a z toho, že za právnu skutočnosť možno považovať také okolnosti a skutočnosti, ktoré spôsobujú vznik, zmenu alebo zánik právnych vzťahov, teda okrem iného aj právne úkony ako prejavy vôle smerujúce najmä k vzniku, zmene alebo zániku práv, alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú, je potrebné konštatovať, že v súčasnosti platný procesný predpis nepripúšťa podanie žaloby o neplatnosť, ak to nepripúšťa osobitný predpis. Ak takého predpisu niet, žalobcovia nemôžu žalovať neplatnosť právneho úkonu, ale musia sformulovať petit na určenie, či tu záložné právo je, alebo nie je.

5. S poukazom na tieto dôvody súd prvej inštancie žalobu o určenie neplatnosti Zmluvy o zriadení záložného práva a Mandátnej zmluvy uzavretých dňa 22.11.2020 ako procesne neprípustnú zamietol. V tejto súvislosti príkladmo poukázal na rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Cdo/89/2007, 3Cdo/24/2017, 3Cdo/108/2017 a rozhodnutie NS ČR sp. zn. 30Cdo/1705/2002. Pokiaľ žalobcovia argumentujú tým, že žalovaný za účelom uspokojenia svojich nárokov pristúpil k výkonu záložného práva prostredníctvom dobrovoľnej dražby, súd k tomu uviedol, že nespochybňuje, že účelom dobrovoľnej dražby je prechod vlastníckeho práva zo záložného dlžníka na tretí subjekt, čím naozaj dôjde k zániku vlastníckeho a tým aj užívacieho práva záložného dlžníka. V takomto prípade však základným prostriedkom na odstránenie akejkoľvek neistoty v právnom postavení žalobcov ako záložcov a tým aj vlastníkov nehnuteľnosti je žaloba o neplatnosť dražby, ktorou sa môžu domáhať ochrany svojich práv.

6. Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie obidvaja žalobcovia, navrhujúc odvolaciemu súdu, aby v súlade s ust. § 389 písm. b/ a c/ CSP napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil v celom rozsahu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Poukázali na odvolacie dôvody v zmysle § 365 ods. 1 písm. a/, e/ f/ a h/ CSP.

7. Súd v dôsledku nesprávneho procesného postupu znemožnil žalobcom realizovať ich procesné práva v plnej miere, keď nevykonal navrhnutý dôkaz spočívajúci v preverení zmluvy o splátkovom úvere, z ktorej záväzok bol zabezpečený záložným právom v neprospech žalobcov.

8. Takisto súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie potrebných skutočností, a to preverení súvislosti medzi uzavretou úverovou zmluvou a jej účastníkmi a zmluvou o zriadení záložného práva, ktorou žalobcovia ručili svojím majetkom za úver poskytnutý tretej osobe.

9. Na základe vykonaných dôkazov súd prvej inštancie dospel k nesprávnym zisteniam, keď nevykonal navrhnuté dôkazy, pričom napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho posúdenia veci.

10. Žalovaný sa k podanému odvolaniu žalobcov písomne nevyjadril.

11. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenými subjektami v zákonnej lehote pre podanie odvolania (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania (§ 379 a § 380 CSP) prejednal odvolanie žalobcov, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario). Následne odvolací súd dospel k záveru, že podané odvolanie žalobcov nie je dôvodné a rozhodol o ňom tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

12. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 387 ods. 2 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Podľa § 217 ods. 1 veta prvá CSP pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

Podľa § 220 ods. 2 veta tretia CSP súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

13. Odvolací súd v rámci odvolacieho konania viazaný svojou zákonnou povinnosťou, či napadnutý prvoinštančný rozsudok nebol vydaný v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v ust. § 389 ods. 1 CSP dospel k tomu záveru, že napadnutý rozsudok je vecne správny, a preto ho podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. V ďalšom odvolací súd odkazuje na rozsah a predovšetkým obsah odôvodnenia napadnutého rozsudku, s ktorým sa stotožňuje (§ 387 ods. 2 CSP).

14. Súd prvej inštancie v súvislosti s rozhodovaním o podanej žalobe žalobcov vzhľadom na charakter uplatneného žalobného petitu (určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d/ CSP) správne skonštatoval nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení zo strany žalobcu, a preto ich žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva a mandátnej zmluvy, ako procesne neprípustnú zamietol.

15. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd poznamenáva, že súd prvej inštancie sa právne relevantným a zároveň aj presvedčivým spôsobom (v súlade s ust. § 220 ods. 2 veta tretia CSP) vysporiadal s otázkou danosti naliehavého právneho záujmu žalobcov na nimi požadovanom určení, ktorú vzhľadom na druh uplatneného žalobného petitu vyhodnotil negatívne, t. j. že takýto naliehavý právny záujem na požadovanom určení na strane žalobcov nie je daný. Žaloba o určenie, že zmluva je neplatná je žalobou, ktorej predmetom nie je určenie, či tu právo je alebo či tu právo nie je, ale žalobou o určenie právnej skutočnosti inej ako je určenie práva. Podmienky stanovené k tomu, aby bolo možné považovať podanú žalobu za žalobu podľa § 137 písm. d/ sú dve a musia byť splnené kumulatívne. Po prvé sa musí jednať o určenie právnej skutočnosti, avšak skutočnosti inej ako je určenie práva alebo právneho vzťahu (§ 137 písm. d/ CSP v spojitosti s ust. § 137 písm. c/ CSP). Po druhé možnosť určenie takejto právnej skutočnosti musí explicitne vyplývať z ustanovenia osobitného predpisu.

16. Prípustnosť tejto z hľadiska určenia špecifickej žaloby je povinný tvrdiť a následne aj preukázať žalobca a to s poukazom na konkrétnu právnu normu, ktorá takéto určenie explicitne pripúšťa, napr. žaloba o neplatnosť skončenia pracovného pomeru, žaloba o neplatnosť dobrovoľnej dražby. Za stavu, že v právnom poriadku takáto osobitná právna norma nie je, nie je možné hovoriť o žalobe, ktorá je z procesného hľadiska procesne prípustnou. Konkrétne v rámci slovenského právneho poriadku nie je možné hovoriť o existencii právnej normy upravujúcej možnosť podať žalobu o určenie neplatnosti záložnej zmluvy v osobitnom konaní.

17. Aj v danom prípade je možné vychádzať zo štandardne platnej judikatúry NS SR v tom smere, že ak nebude preukázaný naliehavý právny záujem na požadovanom určení alebo ak sa nepreukáže existencia právnej normy umožňujúcej žalovať takéto špecifické určenie, potom je vylúčené zaoberať sa podanou žalobou vo veci samej, t. j. meritórne. Prvoinštančný súd pri správnom konštatovaní nedostatku

naliehavého právneho záujmu žalobcov na nimi požadovanom určení, ako primárneho a prvoradého dôvodu vedúceho k zamietnutiu žaloby v danej prejednávanej veci, potom už nemal dôvod zaoberať sa meritom veci, a to aj napriek tomu, že podaná žaloba spĺňala požiadavku správnosti a úplnosti (rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo/91/2006, 8Cdo/26/2016, 3Cdo/240/2006). Naliehavý právny záujem je podmienkou týkajúcou sa žaloby o určenie existencie práva, t. j. žaloby podľa § 137 písm. c/ CSP, čo však daný prípad nie je, pretože podaná žaloba v tejto veci vzhľadom na jej žalobný petit má charakter určovacej žaloby podľa § 137 písm. d/ CSP. Pokiaľ ide o namietanú neplatnosť záložnej zmluvy, tak určením platnosti alebo neplatnosti takejto zmluvy sa nemôže vyriešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu medzi účastníkmi, a preto na takomto určení nemôže byť naliehavý právny záujem (rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/89/2007 a sp. zn. 3Cdo/24/2017).

18. V kontexte uvedeného odvolací súd vyhodnotil za neopodstatnené aj odvolacie dôvody žalobcov uplatnené v nimi podanom odvolaní týkajúce sa nevykonania navrhnutých dôkazov, resp. nesprávnych skutkových istení, pretože súd prvej inštancie podanú žalobu zamietol z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu na strane žalobcov na nimi požadovanom určení, ako procesne neprípustnú, bez toho, že by sa bližšie zaoberal meritom prejednávanej veci, t. j. aj vykonaním navrhnutých dôkazov a skutkovými tvrdeniami strán sporu.

19. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému voči žalobcom náhradu týchto trov nepriznal, pretože žalovanému žiadne odvolacie trovy nevznikli.

20. Toto rozhodnutie prijal odvolací senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).